

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У статті розкривається специфіка діяльності позашкільних дитячих закладів освіти й культури по формуванню музично-естетичної компетентності учнів середнього віку. Висвітлено, як психологічні особливості підлітків відповідають їх активному включенню у роботу художніх самодіяльних колективів палаців для дітей та юнацтва, будинків школяра, установ народної творчості, шкіл мистецтв та музичних шкіл. Показана суттєва відмінність роботи спеціальних дитячих музичних закладів від інших установ освіти та культури, у яких є творчі музичні дитячі студії, гуртки та інші об'єднання дітей підліткового віку.

Ключові слова: позашкільна освіта, музично-естетична компетенція підлітка, музична культура, психологія підлітків, дитяча школа мистецтв, освітня інтеграція.

Постановка проблеми. Позашкільні заклади освіти доповнюють діяльність загальноосвітньої школи, спрямовану на формування компетентностей учня. Проте, маючи певні особливості роботи, позашкільні установи можуть виконувати випереджальну роль у становленні ряду якостей особистості, особливо підліткового віку. Зокрема, це стосується становлення музично-естетичної компетентності дітей. Однак у педагогічній науці ще недостатньо приділено уваги розкриттю специфіки функціонування позашкільної освіти як фактору утвердження музично-естетичної зрілості підростаючого покоління. Дещо в тіні залишається дослідження шляхів інтеграції загальноосвітньої та музичної школи по формуванню учнівської музично-естетичної компетентності.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю поглибленого теоретичного осмислення різноманітних сторін компетентнісного підходу як основи реформування освіти. Сучасність потребує духовно розвинених особистостей, у тому числі й у музично-естетичній сфері. Звідси навчальна вимога залучення якомога більшої кількості учнів, особливо "важкого" підліткового віку, до участі у різноманітних художніх аматорських колективах та спеціальних дитячих музичних закладах, спроможних внести значний вклад у становлення музично-естетичної компетентності підростаючого покоління.

Аналіз останніх публікацій. Компетентнісному підходу, оскільки він є головним напрямком у реформуванні вітчизняної шкільної освіти, присвячено багато наукових праць. Зокрема, різноманітні суттєві аспекти виховання компетентної особистості у позашкільних навчальних закладах розробляли Л.М. Бондар, О.В. Биковська, В.В. Вербицький, О.В. Ковбасенко, О.Л. Конопко, О.В. Лебедев, О.В. Литовченко, Т.І. Сущенко та ін.. Значним досягненням педагогічної науки є вихід у світ колективної монографії "Оптимізація виховного потенціалу позашкільного навчального закладу", здійсненого колективом Інституту проблем виховання НАПН в 2012 р. Тут представлені результати дослідження виховного потенціалу позашкільних навчальних закладів, викладені теоретичні позиції та методичні аспекти проблеми формування соціальної позиції в умовах позашкільної освіти.

Ряд науковців висвітлює питання становлення музичної культури та смаків, устремлінь, потреб молоді, учнів, зокрема торкався проблем формування їхньої музично-естетичної компетентності. Серед вітчизняних та зарубіжних учених, які досліджували шляхи й методи залучення учнів, особливо підліткового віку, до кращих зразків музичного мистецтва, відмітимо Ю. Алієва, О. Бикову, А. Болгарського, Б. Бриліна, В. Власенко, Л. Горюнова, В. Дряпіку, А. Ковалю, С. Ліпську, В. Страхову, М. Фадєєву, Г. Шостака та ін.. Спільним для них є констатація недооцінки в соціальній практиці як України, так і Росії ролі музичної культури як фактору динамічного розвитку суспільства, наявність художньо-музичного нігілізму в середовищі підлітків відносно класичної і народної творчості. Всі вони прагнуть показати шляхи залучення учнівської молоді до кращих зразків мистецтва. Їхні рекомендації, методика у цьому плані заслуговують на увагу.

Проте значимість даної проблеми потребує подальшого її вирішення саме в плані визначення місця і ролі позашкільної системи освіти у формуванні музично-естетичної компетентності підлітків, зважаючи на їх вікову психологію та особливості роботи музичних позашкільних закладів і окремих колективів.

Мета статті: розкрити особливості роботи позашкільних навчальних закладів, які приваблюють дітей, зокрема підліткового віку, внаслідок специфіки їхньої психології до навчання у цих установах; показати, які якості та риси компетентності здатні формуватись в учасників позашкільних художніх колективів, особливо в музичних школах.

Виклад основного матеріалу. Перш, ніж приступити до висвітлення питань, пов'язаних з формуванням музично-естетичної компетентності підлітків, ми визначимось з цим поняттям: музично-естетична компетентність підлітків є здатність розуміти роль музики в прогресі людства, вміння виконувати музичні твори (голосом, на інструменті, акомпанувати), володіти внутрішнім покликом до

переживання краси музики, мати елементарні знання з історії музичного мистецтва, бути знайомим з класичною, фольклорною та кращими зразками сучасної музики, з її різноманітними стилями і жанрами, виявляючи толерантність до кожного з них, але вибираючи улюблені для себе. [6, с. 27].

Правову основу, яка визначає особливості формування компетентностей учнівської молоді в умовах позашкільної освіти визначає ряд законів України, урядових постанов, серед яких виділимо Закон України "Про позашкільну освіту". З його прийняттям (2000 р.) починається новий якісний період у формуванні позашкільних навчальних закладів [7, с.28]. Цей закон доповнювався Верховною Радою потім протягом 10 років.

Зокрема, у даному Законі визначений ряд особливостей притаманних діяльності позашкільних навчальних закладів [3]. Вони є складовою загальної освіти, відносячись як підсистема до системи безперервної освіти. Позашкільні освітні установи мають забезпечити потреби особистості учня у творчій самореалізації, її інтелектуальній, духовній і фізичній розвитку, підготовку до активної професійної та громадської діяльності. Особливістю здобуття освіти у позашкільному навчальному закладі є добровільність учня у його виборі відповідно до здібностей, нахилів і потреб. Держава надає позашкільному закладу певну автономію, яка знаходить вираз у самостійно прийнятому статуті. Орієнтуючи позашкільну освіту на творчі засади у навчанні, Закон вимагає мати у цих установах творчі об'єднання й колективи.

Закон визначає перелік позашкільних навчально-виховних закладів державної, комунальної, приватної власності, а також напрямки позашкільної освіти; серед них першим (ст.15) названо художньо-естетичний. Його метою є забезпечення розвитку творчих здібностей обдарувань та здобуття вихованнями практичних навичок, оволодіння знаннями у сфері вітчизняної і світової культури і мистецтва. До таких закладів віднесено центри, комплекси, палаци, будинки культури, клуби, студії, школи мистецтв, початкові спеціалізовані мистецькі заклади, школи естетичного виховання. Їхня діяльність спрямована на формування різних компетентностей підлітків (соціальної, громадянської, екологічної, технічної і т.п.), у тому числі музично-естетичної. Закладам, установам, колективам музично-естетичної спрямованості звичайно притаманні риси всієї системи позашкільної освіти: автономність, загальнодоступність, гуманність, демократизм, добровільність, суспільно корисне спрямування, співробітництво педагога та учня, єдність освітньої та виховної роботи, творча спрямованість, індивідуальний підхід, особистісна орієнтація, адекватність навчання й виховання відповідно до психологічних особливостей віку та ін. [7, с. 55-56].

Проте, педагогічний процес у музично-естетичних колективах набирає певних суттєвих відмінностей і відтінків. Крім того, треба зважати на неоднорідність позашкільних музичних закладів. Поряд із спільним, суттєво відрізняється робота з учнями в палацах чи будинках культури, клубах, студіях та школах мистецтв і дитячих музичних школах; для останніх характерна академічна спрямованість навчання. Відбиток на навчально-виховний процес накладає і вікова належність учнів. В одних колективах участь беруть молодші школярі, в інших середнього віку (підлітки), у третіх – старшокласники. Практика показує – що позашкільні заклади найбільш приваблюють підлітків. До того ж контингент дитячих музичних шкіл та шкіл мистецтв складають учні молодших та середніх класів.

Психологи вважають, що підлітковий вік є переломним у житті дитини. У цей період кардинально змінюється поведінка дітей. Багато з них стають грубими, неслухняними, ігнорують настанови старших, не підкоряються їм, а роблять все по-своєму, вимагаючи визнати їхню самостійність. У той же час росте прагнення до самоактуалізації, розвивається здатність до усвідомлення свого внутрішнього світу, особистісних якостей, зростає суспільна активність. Все це спонукає підлітка до творчої діяльності, до пошуку реалізації своїх здібностей [12, с. 138].

Не применшуючи ролі загальноосвітньої школи, особливо гімназії з естетичним нахилом, у вихованні цінностей справжньої музики, все ж ми вважаємо, що шкільні заняття не розв'язують самі по собі проблему музично-естетичної компетентності. У загальноосвітній школі уроки музики проводяться в рамках обов'язкової програми, яка не зовсім враховує вікові особливості підлітка, не приділяючи уваги вивченню сучасних напрямків мистецтва. Позашкільна освіта, де здійснюється перехід від уніфікованого навчання до варіативного, дає учням можливість отримати знання, вміння і навички, адекватні рівню їхнього особистісного розвитку відповідно до їх інтересів та потреб, реалізувати індивідуальні здібності.

Саме правильна організація системи позашкільної діяльності здатна сформувати свідоме прагнення дітей до цінностей музичного мистецтва, до розуміння й переживання його краси. Плани й програми позашкільних закладів, у своїй більшості авторські, зорієнтовані не тільки на традиції певного регіону, але й на інтереси, ціннісні вікові орієнтації та на індивідуальні можливості учня, його здібності і нахили. Гнучкість структури музичних закладів позашкільної діяльності відповідають потребам підлітків, що приваблює їх до участі у роботі колективів, у яких вони розкривають свою творчу потенційність. Розмаїття каналів і сфер спілкування у позашкільному музичному колективі, теж до вподоби підліткові, який прагне розширювати коло своїх відносин з новими (поза школою, вулицею) однолітками.

Зміст навчання у позашкільних музичних колективах, особливо у школах мистецтв та музичних школах, незрівнянно ширший, глибший, систематичніший, ніж у загальноосвітній школі. За формою спілкування під час навчання у позашкільних музичних закладах виникає інший ролевий зв'язок між підлітком і педагогом. У загальноосвітній школі, як правило, суб'єктом навчально-виховного процесу залишається учитель, а учень є об'єктом цього процесу. Правда, інноваційні підходи до роботи

загальноосвітньої школи настійно пропонують співробітництво учителя й учня на уроці, досягнення, так би мовити їхньої рівноправності. Проте це стосується лише певних видів уроків або їх компонентів. Практично така загальноосвітня школа у нас має бути в майбутньому, а поки що цього досягають лише передові учителі, новатори, справжні майстри своєї справи. У позашкільній освіті, зокрема, в музичній, давно склалися відносини педагога й учня, вихователя й підлітка, на взаємоповазі та взаєморозумінні.

І це стосується не тільки індивідуальних занять з музики, але й роботи з колективом. Диригуючи хором чи оркестром, диригент разом з колективом проспівує мелодію, виразністю не тільки диригуванням, але і артикуляції, виразом емоцій на обличчі зливається з колективом. Справедливо вказує на відмінність шкільного й позашкільного заняття Т. Сущенко. У школі природно й логічно звучить фраза: "Провести урок". Але, сказати так про позашкільне заняття було б помилково, бо його треба прожити разом із дітьми, будучи одночасно наставником і співробітником, відстоюючи свою позицію, і в той же час зливаючись з особистістю дитини [9, с. 4].

Як свідчать конкретно-соціологічні дослідження, музика є найулюбленішим видом мистецтва для школярів середнього віку. Але, як відзначають дослідники впливу музики на підлітків, у наш час не будь-які музичні жанри є для них популярними. Найбільш схильні діти-підлітки до сприймання і захоплення популярними жанрами для сучасної музики – це поп- і рок-музика (А. Болгарський, Б. Брилін, В. Дряпіка, Г. Шостак та ін.). Г. Шостак небезпідставно стверджує, що "в сучасних умовах, завдяки розвитку музичної індустрії, музичні орієнтації підлітків формується, головним чином, під впливом засобів масової інформації, спілкування з однолітками, що призводить до споживання музичних зразків сумнівної естетичної якості, розрахований на невибагливий смак завдяки легкості сприймання" [13, с.2]. Заперечувати підліткові, який захопився поп- чи рок-музикою, показуючи, що багато творів цього жанру не є високоестетичними, марно. Тому справедливо дослідники пропонують використовувати ці жанри як "сходинки" при прилученні підлітків до "високої" музики: класичної і народної. Зокрема, Г.Шостак розробив і апробував методики прилучення школярів до академічної музики через масові жанри, які мають служити "перехідним містком" до сприйняття більш складних жанрів [13, с.17].

В.Л. Власенко, зважаючи на особливості й переваги позашкільних навчальних закладів (в Російській федерації прийнято їх називати додатковими), вважає, що їхня ефективність у формуванні музично-естетичної культури зростає при виконанні ряду умов. Потрібно більш чітко враховувати вікові особливості дітей, зокрема підлітків, їхні музичні інтереси запиту, активізувати механізми особистісного саморозвитку підлітків, розширюючи їх музичний світогляд і розвиваючи музичну грамотність. Варто створити інтегральну систему формування музичної культури підлітків з врахуванням різноманітних форм, засобів і методів соціально-культурної діяльності суспільства [1, с. 3-4]. Дослідниця визначає сутність формування музичної культури підлітків, яка, на наше переконання, лежить в основі його музично-естетичної компетентності. Музична культура – це систематичний, цілеспрямований, поетапний процес спрямований на підвищення загальної культури особистості, на популяризацію і поширення традицій музичної культури, на розвиток активності і цілеспрямованості у цій галузі в процесі музичного навчання і виховання та самоактуалізації [1, с. 6]. Особливістю роботи позашкільних закладів є те, що вони здатні досить глибоко розвивати музичні індивідуальні інтереси, художньо-творчі здібності, музичну грамотність, музичний смак, підвищує рівень самооцінки, стабілізує емоційні переживання, формує як суспільні, так і особистісно значимі музичні потреби та інтереси [1, с. 7].

М.А. Фадєєва також підкреслює, що особливістю позашкільних закладів музичного профілю є стимулювання в них музично-творчої активності учнів на основі спеціально розроблених навчально-виховних технологій. Така технологія обов'язково має включити в себе мету, зміст, вибір форм, методів, засобів, які забезпечать найбільш ефективне досягнення становлення зрілої особистості, її компетенцій. Музично-виховна технологія формування музичної культури підлітка повинна орієнтуватись на розвиток музично-грамотної особистості, яка знає історію музичного мистецтва, соціально-культурну його цінність. Найбільш ефективною при цьому є робота, у якій розумно поєднуються традиційні і нетрадиційні (оригінальні форми навчання) [10, с. 9-10].

В. Дряпіка працював над вирішенням проблеми найбільш оптимальних варіантів організації і проведення занять в естрадних оркестрах та ВІА. Він розглядав такі музичні колективи як засоби художньо-музичного спілкування підлітків, внаслідок якого вони взаємозбагачуються не тільки вміннями і навичками виконання музичних творів, але й художніми знаннями. Ці колективи дослідник кваліфікує не тільки як сферу навчання музиці, але й художньо-естетичного виховання школярів [2, с. 11].

Дієвою формою прилучення підлітків до цінностей музичної культури, як справедливо вважають В. Андрющенко, А. Болгарський, В. Брилін, В. Дряпіка та ін., є музично-виконавські колективи палаців і будинків культури, музичних шкіл. До них відносяться вокально-інструментальні ансамблі, хори, оркестри, гуртки сольного співу та інструментального виконавства. В. Брилін, узагальнюючи досвід музично-естетичного виховання у ВІА, наголошує на необхідності підбору репертуару в них з метою формування музичного смаку, якому б не чужа була не тільки популярна молодіжна, але й класична та народна пісня. А. Болгарський розробив комплексну систему навчально-виховного процесу для підлітків з використанням їх участі у ВІА. Головною метою цієї педагогічної системи є прилучення школярів середнього і старшого віку до здобутків світової музики, народної пісні через захоплення підлітками рок-музики. Науковець використовував аудіо записи народних, класичних творів у виконанні відомих вокально-інструментальних ансамблів, популярних виконавців сучасної молодіжної музики. Після їх прослуховування учнями пропонував прослухати їх у виконанні академічних ансамблів, хорів, солістів.

Потім разом (співпраця педагога й учня) проводилось їх порівняння, виявлення єдності і розбіжності форми виконання і змісту [11, с.33].

Своєї цінності у музично-естетичному вихованні школярів не втратили у наш час музичні лекторії, фундаторами теорії і практики яких були Н. Гродзенська, Д. Кабалецький, В. Шацька та ін. У наш час чимало методичних розробок проведення музичних лекторіїв для школярів виконали Б. Березан, Б. Брилін, Л. Коваль, О. Рудницька та ін.. Так, В. Брилін розробив курс лекцій, у якому висвітлені основні етапи і шляхи розвитку рок-музики та її виконання вокально-інструментальними ансамблями. М. Саркітов розробив курс лекцій та бесід, які можуть бути використані для гуртка "Популярна музика: історія, теорія, проблеми". В. Дряпіка виклав матеріал для шкільних лекторіїв, у молодіжних рок- і джаз-клубах з проблем вітчизняної та зарубіжної молодіжної музики [11, с.34].

Особлива роль у становленні музично-естетичної компетентності належить школам мистецтв та музичним школам. Саме вони покликані забезпечувати здобуття дитиною системних знань, умінь навичок у галузі музичного мистецтва, для яких музика стала б професією. Навчально-виховний процес у спеціалізованих музичних дитячих закладах пов'язаний з ґрунтовним оволодінням грою на певному музичному інструменті чи співом, вивченням історії музики, сольфеджіо, основами теорії музичного мистецтва, розвитком артистичних якостей. Учень має виконувати програми до класу навчання. Вихованець звітує разом з педагогом про наслідки проробленого на академічних концертах, складає заліки та іспити перед комісією.

Проте і в цьому закладі з академічними відмінностями стилю зберігаються риси демократизму позашкільної освіти. Індивідуальність занять закликає до співпраці учня й педагога, як правило, між ними складаються дружні відносини, які не завершуються і після закінчення школи. Програми у цих закладах носять рекомендаційний характер, на їх основі складаються педагогом авторські програми, плани які відповідають індивідуальним особливостям учня. Індивідуальні заняття у дитячих музичних школах поєднуються з груповими: уроки сольфеджіо, ансамблі, хори і ін., у яких діти прилучаються до колективного виконання музичних творів.

Посилення ролі мистецьких дитячих шкіл у формуванні музично-естетичної компетентності підлітків, на нашу думку, пов'язане з успішним вирішенням наступних проблем. Важливо якомога більше наближення навчання гри на музичному інструменті, співу до запитів учнів – підлітків та їх батьків. Бесіди з підлітками та їх батьками показують, що вони хотіли мати справу з навчальним репертуаром різноманітної стилістичної орієнтації. Учень має вивчити як класичні, так і естрадні популярні твори, джаз- і рок-музику, включаючи і п'єси, придатні для проведення дозвілля. Вони хочуть, щоб у дітей формувалося вміння підбирати по слуху мелодію на інструменті, акомпанувати комусь і співати під власний акомпанемент, імпровізувати і навіть складати музику. А головне, щоб підліток любив і розумів музику різних жанрів, маючи хороший музичний смак.

Такі запити підлітків та їх батьків виправдані. Адже лише певна частина випускників музичних шкіл продовжують професійну освіту. А решта повинна бути націлена на загальномузичний розвиток, на музикування "для себе" протягом усього життя. Така постановка питання ані скільки не суперечить основним засадам роботи музичної школи, які тримаються на класичному репертуарі, що необхідно для подальшої професійної освіти. Слушно зауважує С.Л. Ліпська, що "завдяки знайомству з різними жанрами та стилістичними напрямками музичного мистецтва відбувається розширення художнього світогляду, опанування прийомами виконавської майстерності, досягнення емоційно-образного змісту та особливостей структури музичних творів, розвивається готовність висловлювати оцінне ставлення до них" [4]. А це ж, як бачимо, є основою музично-естетичної компетентності підлітка.

Підкреслюючи роль позашкільних навчальних закладів у формуванні компетентної особистості, якій обов'язково притаманна творчість, не слід забувати, що однією з рис розвитку сучасної освіти є інтеграційний процес. Тому компетентнісний підхід до навчально-виховного процесу у позашкільній освіті треба діалектично поєднувати з діяльністю загальноосвітньої школи.

Як правильно зазначає Н. Литвинова, спираючись на вивчення практичних наслідків роботи, саме поєднання навчально-виховних зусиль школи і позашкільних закладів є якісно новим, цілісним підходом до виховання компетентної особистості в системі безперервної освіти: "Співробітництво і взаємодія школи і позашкільного закладу зумовлені обоюдною зацікавленістю: практична діяльність, яку дитина здійснює у позашкільному закладі, стимулює її пізнавальну активність і вимагає наявності теоретичних знань навчання у школі. Тобто, якщо школа закладає основи для всебічного розвитку особистості, то позашкільна установа сприяє і створює умови, щодо підвищення цього процесу. Тому, позашкільна виховна робота має бути органічним продовженням навчальної діяльності, передбачати використання різноманітних форм і методів, що спрямовані на розвиток творчості дітей, задовольняти потреби особистості, зміцнювати її задатки та здібності" [5, с.7].

Успішну спробу такої інтеграції, наприклад, здійснює Чернігівська міська школа мистецтв. Згідно з укладеним договором, заняття цієї школи мистецтв проводяться в ряді загальноосвітніх шкіл міста, у яких створені для цього умови. Учні загальноосвітніх шкіл займаються музикою "вдома". Нема проблем з набором учнів для школи мистецтв, а загальноосвітні школи приваблюють до себе учнів тим, що тут є змога учитись поглиблено музиці. Відбулось корегування музичних програм обох типів шкіл. Систематично відбуваються спільні концерти і музичні заходи, що сприяє підвищенню музичної компетентності всього загалу учнів.

Отже, позашкільні освітні заклади є важливим, дієвим осередком по формуванню музично-естетичної компетентності підлітків. Зазначені вище їхні особливі риси діяльності приваблюють до заняття музичним мистецтвом дітей, особливо середнього шкільного віку, яким притаманні емоційність, прагнення до опанування новим, щоб відчувати своє утвердження як особистості у цьому світі, ріст здатності до самооцінки, самоаналізу, саморозвитку. Належна державна підтримка, якісний підбір педагогічних кадрів у дитячих закладах позашкільної освіти, наукова організація їх діяльності спроможна задовольнити потреби підлітків у реалізації їхніх потягів і інтересів, зокрема в сфері музично-естетичного становлення, у формуванні здатності реалізуватися у музиці протягом усього життя або стати професійним музикантом.

Використані джерела

1. Власенко В.Л. Социально-культурные условия формирования музыкальной культуры подростков в учреждениях дополнительного образования. Автореферат диссертации... канд. пед. наук. / В.Л. Власенко. – Тамбов, 2010. – 18 с.
2. Дряпіка В.І. Как организовать эстрадный коллектив в школе / В.І. Дряпіка. – К. : НИИ педагогики УССР и КГПИ им. А.С. Пушкина, 1986. – 30 с.
3. Закон України "Про позашкільну освіту" // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 47.
4. Ліпська С.Л. Концептуальні засади організації музичного навчання у закладах позашкільної спеціальної освіти [Електронний ресурс] / С.Л. Ліпська // Рукописи книжок VI. Культурологічні читання пам'яті В. Подкопаєва. Національний мовно-культурний простір України в контексті глобалізації них та євроінтеграційних процесів. – Режим доступу: http://culturalstudies.in.ua/knigi_7_29.php
5. Литвинова Н. Розвиток творчої особистості у позашкільній діяльності / Н. Литвинова // Рідна школа. – 2003. – № 8. – С. 6 – 10.
6. Мащенко А. Сутність та зміст поняття музично-естетична компетентність / А. Мащенко // Вісник Чернігівського Національного педагогічного університету. – Випуск 120. Педагогічні науки. – Чернігів, 2014. – С. 24–27 с.
7. Оптимізація виховного потенціалу позашкільного навчального закладу: колективна монографія / [За ред. О.В. Литовченко]. – К. : Педагогічна думка, 2012. – 154 с.
8. Приглашаем на дискотеку. Сб. сценариев / [Сост. В.И. Страхова]. – К.: Музична Україна. – 1998. – 55 с.
9. Сущенко Т.І. Фактори позашкільного виховання / Т.І. Сущенко // Початкова школа. – 1996. – №3. – С. 36-39.
10. Фадеева М.А. Развитие музыкально-эстетической культуры подростка в условиях дополнительного образования. Автореф. дис. канд. пед. наук. / М.А. Фадеева. – Саратов, 2000. – 18 с.
11. Фурсенко Т. Аналіз сучасного стану позашкільної роботи з підлітками у сфері музики / Тетяна Фурсенко // Рідна школа. – 2007. – № 7/8. – С. 32-35.
12. Хилько М.Е. Возрастная психология / М.Е. Хилько, М.С. Ткачева. – М. : Высшее образование, 2008. – 216 с.
13. Шостака Г.В. Музыка масових жанрів як фактор формування музичної культури підлітків. Автореф. дис. канд. пед. наук / Г.В. Шостка. – К., 1996. – 22 с.

Maschenko A.

FEATURES OF FORMATION OF MUSICAL AND TEENS' AESTHETIC COMPETENCE IN OUT-OF-SCHOOL INSTITUTIONS

The article deals with the specifics of out-of-school children's institutions of education and culture on the formation of musical and aesthetic competence of students in middle age. Deals with how psychological characteristics of adolescents meet their active involvement in the work of art amateur teams palaces for children and youth, student houses, institutions, folk art, art schools and music schools. The significant difference of special children's music schools from other institutions of education and culture in which children are creative music studios, clubs and other groups of adolescents. Attention is drawn to the need for concerted adult education institutions with whole-school institutions in forming musical and aesthetic competence of students; the efficiency of this integration of the educational process is shown. Accentuate to some methods and forms a gradual transition from teen capture them may perceive and perform classical and popular works, without which there is no really deep musical and aesthetic competence person.

Key words: out-of-school education, musical and aesthetic teenagers' competence, music culture, teenagers' psychology, children's school of arts, educational integration.

Стаття надійшла до редакції 15.01.2015